

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (Jótekonyság; budapesti napló: népszarnokság, magyar játékszini krónika, 'sa't.; a vakok pesti intének nyilvános próbatéte; magyar gazdasági egyesület vál.gyülésének tárgyai 'sa't.); Nógrádmegye (a' tázongó illyrek megfenyítettése fölírásilag szorgalmaztatik; vgyei levelezések, 'sa't.); egri viszonyok; a' javasolt kisdedovó intéz. 's egyebek létesítése ügyében; Daguerrotype; közzetés a' bányászati törvényhozás sikeresítéséhez; erdélyi országgyűlési határozatok az urbéri tárgyakban, jános-főveteli vásárunk árkelete; 'sa't.); Spanyolország (feszült állapot Spanyolország és Anglia között; 'sa't.) Anglia részletek a' királyné élete elleni állítólagos merénnyről; a' királyné utazási terve, 'sa't.) Franciaország (Thiers a' baloldallal meghasonlott.) Értésítő. —

Magyarország és Erdély.

A' primáshg 's esztergomi érsek főmegyéjébéli minden plébánoshoz küldött jul. 17d. körlevelében a' szerencsétlen spanyol egyházért tartandó imádságokat pünköszt utáni 17 és 18ik vasárnapra vagyis sept. 11től 18ig tűzte ki.

(JÓTEKONYSÁG). Nm. tuznádi K o v á c s Miklós erdélyi megyés püspök az ujonnan alapított brassai kath. iskola-tanítói fizetés javítására 1000 váltó forintot kegyeskedett ajándékozni.

Budapesti napló. (Népszarnokság). Szabadsággal épen úgy vagyunk mint a' vallással; isteni ihletésként növeli és szilárdítja az lelki erőket, átjárja egész valónkat, vágy 's remény szárnyain magasra röpit annyira, hogy kit azok szelleme meghatott, az nem ismer félelmet, akadályt 's erőszakot, csak vallás és szabadság után eped, miket tufeszített erővel is előmozdítani akaró semmire nem figyelve, mindent mit utjában képzél, gondol, hiszen és tud, erőszakosan tiper őszsze. Nem tagadhatni, mikép szabadság és vallás magokban véve igen nagy jótét 's áldás, mi egész figyelmünket, minden iparkodásunkat megérdemli. Azonban valamint a' világon számtalan rosznak 's veszedelemnek a' helytelenül alkalmazott 's félreértetett vallás volt oka: így a' szabadság is, ha a' józan értelem határit áthágta, romba döntött statust, fenekestül felforgatott törvényt, fegyelmet, jó rendet, jogosságot 's általános jóllétet. Mert ha mindjárt 's mindig az is a' szabadság célja: hogy mindenütt 's mindenben jót tegyen 's egyetemes boldogságot virágoztasson fel; már ez maga is veszélyeztetik akkor, ha a' törvények többé nem érvényesek, ha az előjárókat tekintetben 's rendeleteiket tiszteletben nem tartják, 's hol, mint oly esetben történni szokott, szabadság helyett féktelen zabolátlanság űzi vésteljes alakoskodást. Illyenkor a' felsőség letapostak, 's a' nép, melly erővel szaggatá szét a' törvény szent kötelékét és szabadságmámorosan tántorog, nem tartván semmit szent 's sérthetetlennek, elég balgaul azt hiszi hogy neki minden szabad 's tartózkodás nélkül mindent felforgat. Ha még ehez az is járul hogy a' népfőnökök vagy vezérek — kiknek a' nép kegyét magokhoz kaparitani sikerült 's kik Szalluszt szerint több tekintettel mint értelemmel birnak — az emberi jogokrul gondatlan szabadsággal 's nyilvánosan büleselkednek 's azt tanítják, hogy emberek közt egyenlőséget kell lábra állítani: nem csoda, ha elámul a' nép 's hiszi hogy mások joga az övé is, 's ha nem: azokat nem ismeri meg. Minek következése: hogy megszűnik a' törvények iránti engedelmesség; hogy a' nép a' status vesztére, nem akar alattvaló hanem uralkodó lenni 's csak arra ügyel: mikép bosszulahassa meg a' hajdan szenvedett jogtalanságot; igen is, sőt elég vakmerő erőszakos kezeket tenni azokra, kik iránt legnagyobb tisztelettel tartozik. Valóban leginkább csak üres álom az, mit korunkban a' jogegyenlőségről oly fenhargon 's elég határozatlanul beszélnek. Mert már magais a' polgári társaság, mellyben élünk, ellenmond az oly igen feldicsért jogegyenlőségnek; mert polgári társulatot fő- 's kormányalatti egység nélkül nem is gondolhatni. Épen ezért erőködött Rousseau amaz egyenlőség nagy hőse az embereket a' természeti állapotba visszacsalogatni. Ezen felül, mi a' természeti egyenlőségről áll: nem állhat mindig politikai 's polgári állapotbeliről; 's illyen egyenlőség csupán akkor állhatna meg, ha a' javak is egyenlőn volnának felosztva. 'S épen ezért kísérelte meg létesíteni Likurg ezt a' spártai köztársaságban bizonyos mértékben. Az emberek lényeges jogai, azaz: azon jogok, mellyek az ember természetében alapulnak 's mellyek csak emberrel együtt szünhetnek meg, mindig érvényesek és soha sem szünnek meg. Így például mindenkinek egyenlő joga van életét fenntartani; a' törvény egyenlőn védi kinek-kinek élet- 's vagyonsbátorságát 's egyenlőn engedi meg mindennek hogy erejét szabadon használhassa, csak hogy az mások kára nélkül történjék vagy mások közti szerződést 's egyességet ne háborgasson 's azzal ne ellenkezzék 'stb. De mivel már magánál a' természetnél fogást nem mindenki bir ugyanazon erővel; 's mivel o' szerint a' természet maga okozá: hogy nincs egyenlőség emberek között: így kiki azon mértékben használhatja erejét, mellyben azokat nyerte; honnan következik, mikép egyik a' másikkal segítségére, szolgálatjára tartozik lenni; mi felsőséget 's alattvalókat föltéte. Eseményi jog például, hogy nagy hivatalokra csak fényes születés és híres nevezetes ősök után juthatni; lényeges jog: hogy azok csak érdem után érhetők el. Azért azonban célirányos e érdemtelent alkalmazni köz hivatalok kormányára? 'S valamint a' természeti szabadság sem foglalja magában azt, hogy minden mindenkinek szabad, hanem csak az, mi a' természet törvényivel nem ellenkezik: épen úgy nem gondolhatni teljes és általános szabadságot, hanem szabályozottat. Ha már ez természeti állapotban is így van: mennyivel inkább úgy kell lennie polgári társaságban, hol törvények és szerződések is vannak. Ha minden jog, az eseményi szintegy mint azon jogok, mellyekről még nagy a' kérdés, mind emberi jogokul tartatnak, egyenlők lennének: mi-féle zavar keletkeznék abból! zavar, melly az egész állodalmat végveszélylyel fenyegetné. Az emberek ezen jogai valóban fontosb puhatolást érdemelnek mintsem itt hely szüke engedi. Ugyanazért csak a' népszarnokságrul érintünk egy-pár szót, mit elég gyakran, habár alaptalanul is, emberi jogokra erőködnek építeni. Az ember, már természeténél fogva társaságra született, mivel maga magának nem pótolhatja ki minden szükségét 's mások segélye 's ótalma nélkül nem lehet. Tanusítja ezt a' beszéd maga, melly egyebek fölött csak ember tulajdona. Volt tehát bizonyos társaság az emberiség gyermekkorától fogva, melly először

házi vala. Már ehen sem voltak a' jogok egyenlők; mert nagyon világos, hogy a' jó anyatermészet törvényül rendelé: miszerint gyermekek szüléiknek engedelmeskedjenek. A' házatya mindent a' család jóllétire igazgat, ki iránt a' többiek engedelmisséggel tartoznak viseltetni. Szaporodott azonban az emberi nem; több család keletkezett, egyik hatalmasb a' másikkal 's így történt, hogy az erősebb a' gyöngébbet elnyomta. Nehogy azonban ezen erősbik a' többinek is ellenére tegyen 's ezek hatalmasbtól ne szenvedjenek, hanem, ha szükség sikeresen ellenállhassanak: több család forrt egybe, melly társaság már nem családi hanem polgári volt. Mivel azonban már itt több családatya volt együtt, egyre kit kor, erő, testalkat vagy bátorság kitüntetett, ruházták azon jogot, hogy közdolgaikat kormányozza 's a' többi család erőszakától 's méltatlankodástól őrizze. Így keletkezett a' polgári társaság, mellynek kezdetben a' nyilvános bátorság fenntartása volt föltéte; később azonban, midőn az emberek már nemcsak bátorságban hanem kényelmesen is akartak élni, kötelessége lőn a' közjóllétet minél inkább elősegélni. A' társaságban kell valakinek lenni, ki mindent a' közjóért tegyen, vagy tanácsadás által, vagy pedig úgy, hogy a' többiek tetteinek sinórmértéket 's törvényt szabjon; ez uralkodó; azok pedig kiknek tetteit 's működését törvény által oda hajtja, hová a' cél sürgeti, alattvalók. De mivel azok, kik nem fegyver által legyőzve, hanem önszántukból állottak társaságba, ezt azért tevék, hogy az élet- 's vagyonsbátorságot, kényelmet, közjót előmozdítsák: innen következik, mikép az uralkodó csak azon tetteik kormányzására van jogositva, mik a' társaság célját segítik vagy akadályoztatják. Következőleg nem öntetszése szerint rendelkezhetik, hanem oly bizonyos és meghatározott módon, mi által a' közjóllét leginkább fentartható. Azon meghatározott 's bizonyos mód már, miszerint a' polgárok tettei közjó előmozdítására kormányoztatnak, igazgatásformának vagy statusalkotványnak nevezetetik. (Vége köv.) — Játékszini krónika: nemzeti szinpadunkon aug. 26ikán először adaték: „A' puritán család,“ dráma 5 felv., Maleülle után francziából ford. Egressy B.; a' nagyszámú közönség kitünő tetszéssel fogadá ezen igen jeles franczia színművet, mellynek szinpad elrendezése példányul szolgálhatna minden hazai drámairónak; 27ikén bérszünettel 's fölemelt belépti díj mellett „Eskü,“ dalj. 4 felv., Schoberlechner dall' Occa assz. a' czimszerepben mint vendég olasz nyelven segíté a' magyar nemzetiséget 's hazai nyelvet előmozdítani; 28ikán: „A' velenzei nő,“ dráma 5 felv., nézők ismét nagy számmal; 29ikén „Paul Jones,“ dráma 5 felv., 30ikán bérszünettel „Gemma di Vergy“ és „Eskü“ daljátékok egy pár felvonása, a' főnevezett művészno együttműködésével; 31ikén „Troubadour,“ dráma 4 felv. Szigligetitől; sept. 1sőjén bérszünettel Schoberlechner assz. jutalmára „Egyveleg“ 3 szakaszban, a' jutalmazott művészno és La Roche Amália együttműködésével.

A' vakok pesti Intézete növendékei a' már többször különösen elősorolt tárgyakból f. hó 27kén a' megyeház nagyteremében délelőtt adták próbatétüket. Jutalmat nyert közülök öt; névszerint: Uibel Ferencz az e' végre szánt alapítvány egy aranybul álló kamatját a' magyar nyelvben tett előmenetelért, továbbá Janka Mária és Kolarics Klementina egyegy aranyat, Lakatos András és Futke János pedig két két ezüst tallért kaptak jutalmul; ezenkívül megajándékoztattak egyegy ezüst tallérral szorgalmukért: Demetrik Julia, Bierbauer Anna, Juhász Zsigmond, Kraker Karolina, Tassie Jusztina és Pap György; egyegy forinttal: Györy János és Spanovich Imre. Ottlik szül. Ónody assz. 60 p. forintból álló alapítványának egy eszt. kamatját Demetrik Julinak rendelte adatni az éneklésben tett előmenetelért. Uibel és Pap az adott accord hangjainak eltalálása által tüntették ki magokat. A' többi 13 növendék is szorgalom-gerjesztés végett kétkét huszassal ajándékoztattott meg. Végre Dubraviczky Simon első alispán 's intézeti elnök ur által a' gyermekek megdicsértettek, néhány jöltevő névszerint köszönettel megemlített 's a' hallgatók felszólítottak, hogy a' kinek tetszenék a' vakgyermek előhaladásáról bővebben meggyőződni, eziránt Pesten az ujonnan fölépített intézeti házban, hova sz. Mihálynap körül általköltöznek 's hol ezentul a' nyilvános próbatétek tartatni fognak, bővebb alkalmok lehet, minthogy ez utolsó próbatétel, melly a' megyeház teremében tartott: ezen próbatétrul még azon örvendetes körülmény is említendő, hogy Dolezsalek Antal intézeti igazgató ur magyar nyelven, mit nagy szorgalommal sajátjává tön, intézte kérdéseit a' növendékekhez, ez által hódolva hazánk 's az intézet kívánatának nemzetiségi szempontban, mit szives örömmel méltányolunk.

A' magyar gazdasági egyesület kormányzó választottsága f. é. aug. 23kán tartott ülést, mellynek tárgyai köv. valának: 1] Bejelentettek 's köszönettel fogadtattak az ujabban keletkezett alapítványi 's részvény aláírások, mellyben sz. Kecskemét vsa az egyes. örökítésül 200 p. ftot alapított, 's ezenfelül évenk. 20 pftot szivesk. ajánlani; továbbá Bezerédj Pál th. ur előbbi alapítványát 200 pftig öregitte; Pinczkert Károl gazda. gyak. 40 p. ftot köteleze; 's rendes tagokká lettek: Bolza Józ. gr., Eggloffstein Béla b., Kuppis Ján. urod. felügyelő 's Öttinger N. főlovászmester. 2] Glatz Antal h. ügyvéd ügyviselővé választatott. 3] A' németországi mezőgazdák tarsulatának felszólítása következtében Th a e r emlékszóbrának felsegítésül r. t. Bujanovics Eduárd ur maga 's két fia részéről ujabban 15 pengő forintot, továbbá Takács János ur 1 pengő forintot, rendes t. Andrásy József ur 5 pengő forintot, r. t. Lumni-ezer József ur 10 pftot, r. t. kapocsányi Appel Józ. ur 2 pftot vala szives aján-

lani, melyszives ajánlatok az előbbiekkal együtt összesen 98 pfta rugván a legközelebb Stuttgartban tartandó gyűlésre felküldetni rendeltettek. 4] Olvasatott a kertészeti és szőlőművelési szakosztályoknak az utóbbi nagy gyűlés óta tartott üléséről jegyzőkönyve; melynek tartalma tudomásul vétetett, oly hozzáttétel, hogy minden tévedés elhárításul a szőlőfajok lajstromának német fordításában is csak a magyar elnevezések használtassanak. 5] Egyesületi elnök Károlyi György grófnak hazafüi adományáért, miszerint az egyesület birtokában levő köztelek kerítésére s tartatására mintegy 200 pftot érő épületeszereket vala szives ajándékozni, köszönet szavaztatott. 6] Bemutattott egy az eddigi ismérések közül legjelesb szerkezetü gyapjumérő, mely, részben egyes hazafiak s rendes tagok adományiból, részben pedig az egyesület költségén szereztetett, s a mintagyűjteményben fog tartatni. — 7] Abay új szerkezetü löpatkókkal kedveskedék. 8] A morva-sziléziai gazd. társaságnál megbizott egyesületi képviselők jelentése egy erdőszeti és egy földészeti értekezés tárgyalatásáról az illető szakosztályoknak s illetőleg kiküldött r. tagnak rendeltettek előleges tárgyalatásul kiadatni. 9] Bemutattott az 1843ik évre megjelent Mezei Naptár, melynek tartalma hírlapokban már közöltetett. 10] Az egyesület némelly benső ügyeinek elintézése után a f. é. gyümölcs-kiállítás nov. 8. 9. és 10d. napjára tűzetett, egyszersmind ugyanazon hó 10én d. e. a. n. casinóban nagy gyűlés fog tartatni. Kelt Pesten aug. 25d. 1842. Kacsóvics Lajos sk. egyesületi titkoknak.

János-fővétel sokadalmunkat, mint röviden érintők, nagy élékség tündeté ki. Számos volt bel's külföldi látogatója s minden fajú áru s hazai termék mennyisége is úgy szólván rendkívüli. Adás-vevés a kéz- és gyarművekre nézve nagyban úmbar szerföltt szembeüő vala, mindazáltal a folyvást ország-szerre uralkodó pénzszükség miatt még sem olyan, hogy a hosszú pangás siaylés után minden csüggedő tőzsér keblet és sovár reményt kielégíteni képes lett volna; de mivel az idei termés nagyobb része még nyomatatlan csépletlenül hever asztal s kalangyákban, alapos remény biztathatja pénzszükség a földművest nyomatás után legalább öszi szemes életébül, mivel a tavaszi hirszerent Bácskát, Bácságot egy két vidékkel kivéve, hazánk nagyobb részében szűken gyümölcsözvén mostohán ízet. Kiürlvén pedig a tavalyi meddő év után mindenszerre a magtárak, minthogy szomszédink sem takarhattak mindenütt szükségükre elegendőt, a házi s hazai szükségét haladó fölszög öszi életnek a jelennél magas árt alaposan jósolhatni legalább tavasz felé s talán még előbb is, ha kivált a sok és nagy szálmában bizakodók vérmes várakozása szememennyiségre nem talál valósulni. Lejobb keletnek örvendő a gyapju-kender-ten-és pamut-keleme nagyban főleg a dús aratással megáldott magyar Kanaán, a Bácság vidékeire. De hazai termékink közül a tömredék mennyiségben ide szállott gyapju kelete miatt sem panaszkodhatni, melynek itt halmozva zsufolt minden fajjal közül legkapósabb volt a közönséges egyenyretü s téli kényiretü, mely 1—2 pftal drágábban is kelt mint az előbbi vásárkor. A borvásár léha volt, a pályinka ára csökkent. A viasz, hamuzsír s repezoelaj igen kereseték s vették, a nyúlóbort is jól íztették, de dohány kevés volt, a fényüzési s részleges vagy apró kereskedés nem elégíte ki. Hazai termékink árát következőleg terjeszti elő a kereskedőség hiteles lajstroma: timó, fehér, mázs. 7 fr., áizs 14—15 fr., dárdányé rozsnjai 12 fr. 30 kr., lipcai 11—15 fr. 12 kr., Regulus antimonii 27 fr. 30 kr., pályinka (gabona) 20 fokanak akója 5 fr. 12 kr., törköly és seprő pályinkáé 5 fr. 12 kr.—6 fr. 30 kr., bántási szilvap 8 fr. 30 kr., 30 fokú borszesz foka 14—15 kr., körösbogar (természetes) mázs 1—1 fr. 6 kr., toll. ágyi fosztatlané 20—73 fr., fosztotté 30—130, pehelyé 90—160 fr., írottól ezre 1—1 fr. 18 kr., bór párja, borjúé 2—3 fr. 36 kr., birkaé 1—1 fr. 36 kr., magyar juhbőr 2—2 fr. 30 kr., bárányb. 48 kr.—1 fr. 12 kr., gödölőc 48—52 kr., rókáké 3 fr. 30 kr.—4 fr. 12 kr., vadmacskáké 1 fr. 48 kr.—2 fr. 24 kr., nyulbőr száza 22—26 fr., ökörbőr párja 20—24 fr., tehénb. 12—18 fr. 24 kr., lób. 5 fr. 36 kr.—6 fr. kecskebáké 2 fr. 15—4 fr. 30 kr., édes kőmény mázs. 10—11 fr., taplóé 20—28 fr., tiszta buza pozs. 2—2 fr. 12 kr., kétszeresé 1 fr. 24 kr.—1 fr. 28 kr., rozse 1 fr. 20 kr.—1 fr. 21 kr., árpáé 1—1 fr. 4 kr., zabé 48—52 kr., kukoriczáé 1 fr. 28 kr.—1 fr. 36 kr., lószőr mázs. főzött s fonotté 42—52 fr., nyers hosszué 50—75 fr., rövidé 30—33 fr., finom rongyó 5—6 fr. 30 kr., kőzpszerűé 3 fr. 30 kr.—4 fr., apatini gerebenzett kenderé 14—40 fr., nemgereb. 7—9 fr. 36 kr., bácsié 6—7 fr., szarvasszarv száza 36—40 fr., ököré 28—32 fr., bivalyé 20—24 fr., tehéné 10—12 fr., marhakörömé 30 kr., szarvascsésé 5—12 fr., gubaos ólsőr köble 120 fontjával 10—11 fr. 30 kr., másodr. 8 fr., harm. 6 fr.; szarv. tövisbogó mázs. 5—8 fr., kőménymagé 6—8 fr., finom asztalos enyvé 18—20 frint, középfín. 17—17 fr. 30 kr., vetett repezoelajé 13—13 fr. 30 kr., tisztázotté 15—15 fr. 30 kr., lenolajé 22—22 fr. 30 kr., paprikáké 8—10 fr., magyar fehér hamuzsír 11 fr. 45 kr.—12 fr. 30 kr., kékesé 10 fr. 45 kr.—11 fr. 30 kr., közöns. kéké 9 fr. 45 k.—10 fr. 45 kr., barackmagé 8—10 fr., téli repezomag pozs. 2 fr. 45 kr.—2 fr. 57 kr., gyapju egyenyretü legf. mázs. 115 fr., finomé 72—96 fr., közép. 48—70 fr., közöns. 38—44 fr., kényiretü téli finomé 50—60 fr., középfínomé 42—49 fr., közöns. 30—40 fr., kétényiretü nyári finomé 50—54 fr., középf. 40—48 fr., báránygyapjúé 48—158 fr., börrül nyítotté 54—99 fr., timárgyapjúé 30—45 fr., erdélyi zigaráké 40—46 fr., bántási kézzel mosotté 32—39 fr., usztatotté 30—36 fr., magyar fürtös kézzel mosotté 28—33 fr., usztatotté 25—32 fr., feketeé 24—26 fr., eserhété 3—4 fr., vajé 24—26 fr., zsiré 17 fr. 30 kr.—18 fr., slavoniai nyers selyem fontja 9 fr., bántásié 8—8 fr. 30 kr., szegedi szappan mázs. 14—15 fr., fekete közöns. 14—14 fr. 30 kr., finom sziklóé 10—12 fr., közöns. 8 fr. 30 kr.—9 fr. 30 kr., kerti dohányé 12—22 fr., tiszamelléki elsőr. 18—24 fr., másodé 12—18 fr., debrői elsőr. 16—24 fr., másodé 11—16 fr., harmadé 10—12 fr., debreczeni elsőr. —10 fr., pécsi elsőrendü 9—10 fr., másodé 7—8 fr., harmadé 5—5 fr. 15 kr., szegedi elsőr. 14—15 fr., másodé 11—12 fr., harmadé 8—9 fr., tekeresé 3 fr., olvasztatlan fagygyué 15 fr. 30 kr.—16 fr., olvasztott s bántási tömlőfagygyué 18 fr. 15 kr.—20 fr., sárga rozsnjai és bántási viaszé 82—85 fr., tokaji aszú átalagja 60—100 fr., ménesi akója 22—60 fr., budai ó veresé 10 for., tavalyié 2 fr. 30 kr.—6 fr., fehér óé 4—8 fr., tavalyié 3—5 fr. kőbányai óé 5—10 fr., tavalyié 3—4 fr. 30 kr., hegyi fejer vagy veres óé 6—15 fr., tavalyié 3 fr. 30 kr.—6 fr., síkföldi veres vagy fehéré 1 fr. 30 kr.—2 fr. 36 kr., fehér borkó mázs. 15 fr., 30 kr.—16 fr., veresé 13—14 fr. 30 kr., alcana gyökéré 5—5 fr. 30 kr., tarnicsé (gentiana) 7—8 fr., aszuszilváké 4 fr. 6 kr.—4 fr. 24 kr. A polg. szab. kereskedőség nevében Aigner Ferencz, első, Mitterdorfer János másodelnök. Összehasonlítván e mostani vásári árokat a mult medárdakkal, világos, hogy most amazokhoz képest árban emelkedett: áizs, pehely, hosszu lószőr, apatini gerebenzett kender, ökörbőr, a közép és közönséges gyapjufaj, zsír, s majd minden dohányfaj s viasz és hamuzsír; csökkent pedig, a bántási szilvapályinka, borszesz, birka s magyar juhbőr némileg, kukoriczán kívül minden gabonafaj, finom rongy, ökörbőr és tisztázott repezoelaj. —

Nógrádi közgyűlés. Aug. 24én Balassa-Gyarmatra közgyűlés levén hirdette összegyűltek a megye Rdei ösi szokásként közügyek feletti örködésüket gyűlésüket, gyakorlandók. Nem csupán a jegyzőkönyv kivonatát szándékom közleni, mert egy részről sok olly bel-szerkezetü tárgy fordult elő, micsak álmoságot hozna a közönség szemébe, más részről a vélemény-sza-

badság legszentebb jogánál fogva közbe szórt észrevételim, nem ellenörködésnek, de a megye állása iránti részvétem tanujele. Hat napig tartott gyűlésinken, mindig apadó ugyan, de még is meglehetőss számmal valának a Rdek láthatók, s ezt részint a megye azon lelkesedésének kell tulajdonítani, minek jeleit már több ízben adá, részint az elnök alispán férflas szigorúságának; rend s illő ügyelem jellemző e napokat, mert a párszor fellobbanó szalma-pattogások, mint a mult tisztválasztás nélkülözhetlen utóhangjait's tán véghangjait, tán mondom, — mert bár hiszem hogy azon férfiak felejtve a multakat, háttérbe szorítva a személyes rokon- vagy ellen-szenveket, hiven követendik ama dicsó pályát, mire mint a nemzeti-testület kiegészítő részei hivatvák annyival inkább, mivel a jelen idő sokkal komolyabb, midőn egy nemzet átalakulása forog szóban, hogy sem vitákra lehessen azt olly drágát pazarolni, de van az emberi kebelben egy örökké ébregő szellem, melynek tápláléka a szenvedély, s ez kitör minden alkalommal, ha nem erős az ész, vagy nem akarja őt visszatartani. De a dologra. A kisgyűlési jegyzőkönyv-hitelesítés után, olvastott gr. Haller Ferencznek horvátországi banná neveztetése, a Rdek olly üdvezlő felirással járulnak hozzá, mikép erősen hiszik, hogy mint régi shü magyar, a nemzetiség hű örje leend, s elfojtva amaz illyr mozgalmakat, jobb irányt ad a tévedőknek. Hallók az ismeretes turopoljai levelet, koblünk mélyibe hatott az s méltó indignatiót szült, végre egyik ifju testü s lelkü főszbiránk indítványára, felírásban kéri a Rdek ő fels. hogy az ottani botrányos zavarok kinyomozására nevezett kir. biztos, bevégzett munkálata után, e tárgybéli irományokat a küszöbenálló orsz. gyűlés elibe terjessze s ha valósul a tény, az illető főnök mint status elleni vétséges merények részese s előmozdítója, a többi illyrek pedig nemesi jogaik elvesztésével, — mire az illy kebel's fej-lázító tettel ugy is méltatlanokká lettek, fenyttesenek. Int az idő sőt szükség, hogy a nemzet komoly lépéseket tegyen amaz olly messze szétágozó szláv mozgalmak ellen; ki nem látja itt legalább ama rák s az egész művelt világra olly veszélyes rokonszenvet, mit a legtávolabb szláv ajkuak is mutatnak iránta. A szláv-monarchia bármilly rémszülemény legyen is, talál és talál hívókra, s bár jósló nem vagyok, — de ha ez ügy ben komolyan s elhatározolag nem fognak intézkedni, — ha Európa, mert érdekében áll az egésznek, nem fogja gátolni, amaz óriásnak lassu de biztos lépteit, mellyekkel a művelt világ szívéhez közeleg: ugy teljesülni fog a híres Burke szava, mit Lengyelország felosztatásáról mond: jöni fog egy nap, midőn megbánják hogy ezen nagyigaztalanság végbevitelét engedték mindenek felett azon statusok, kik legnagyobb részt vettek benne, és unokáink sírkövét szláv felírás fogja szent-ségteleníteni. — Vettük Bereg ismeretes levelét a hozzá csatolt felirással együtt; az elnök következetesség hiányát látván Bereg ama tettében, hogy a vegyes házassági breve miatt elszakadni kíván a római székül, a felírás el nem olvasatását javasolta: — indítványoztatott e tárgynak az orszgyűlési ügyekben m u n k á l k o d ó v á l a s z t m á n y h o z u t a s í t á s á t, mikép fejezhetsen ki olly tárgyban a határozatot, mihez még senki sem szólt; valamint az is, hogy mikép emléthetnek a Rdek következetességi hiányát, mielőtt a felírást hallanák, de mind ezen alapok daczára is az elnök kijelentése állott meg; a tárgy hosszu s élénk vitán nyult el; egyik egyed azon állítását, hogy a beregi határozat valósitása historice, physice, moraliter és theologicie lehetetlen, mellőznöm nem lehet, a tiszt. szónokot tudomány, szilárdaság s következetesség jellemezvén, csak tul-buzgalma ragadta kissé el, de a dolog mélyibe nézni tilos. Az elnök kijelentése még is megmaradt, mert tudák a Rdek, hogy szándoktisztaság, és szent czél vezérlé őt; mert hisz ő az, ki a mult orszgyűlésen a haladási pártnak egyik leg h ü b b b a j n o k a volt, s a meleg napokban, ő ingatlan állott a csataterén s kivitta nemcsak egy vármegyé, de a köz hazabizodalmat. — Temes levele a magyar utilevelek iránt már pártoltatván tudomásul vétetett. Szabadka levele elvben elfogadtatván kidolgozás végett a választmányhoz utaltatott; Somogy levelét, mely a kereskedési ügynek, a k. előadások közzé soroztatását tárgyazza, az ország kezdeményi jogát nem akarván veszélyeztetni, el nem fogadák; a kereskedési ügyet mint a nemzet anyagi haladásának fő és sine qua non föltételét, az utasítások közzé sorozandják. — Hallottuk V a r a s d v á r m e g y é n e k két rendbeli deák levelét, s határozattá lön: érdemileg vitatásába nem bocsátkozva megírni a nm httótanácsnak, hogy Varasdmegyét a törvény szigorubb megtartására utalja; mi pedig a diákos megyét arról tudósítjuk, hogy ha másszor illy holt nyelven irand, levele olvasatlanul fog visszaküldetni. — A hajduk és tömlőcz-felügyelők rendszerben munkálkodó választmány jelentése, némi módositásokkal elfogadtatott. — Egy tiszt. eskütt szemtelen kihágásai ellen nyomozó választmány rendeltetett; munkálata jövő gyűlésre várta el. Az Ipoly vízének szabályoztatása miatt kiküldött kir. biz. Zichy gr. a megyétül, vele tartandó tanácskozás végett küldöttséget kért; ez megrendeltetett. Ezek valának gyűlésink főbb tárgyai, a többi időt panaszok és hivatalos jelentések foglalák el. — Gyűlésink folytában elnökünk azon lelkes kijelentését, hogy azon tisztviselők neveit, kik gyűlések alatt hazamentek, a nélkül hogy az elnöki hivatalnál jelentették volna magokat, bár édes testvére legyen köztük, a jövő gyűlési közönség előtt el fogja sorolni. — Jövő törvényszékink nov. 14én utánok pedig közgyűlések fognak tartatni; hiszük hogy az országos tárgyakban munkálkodó választmányok, eddig bevégezvén némelly tárgyakat, ezek gyűlés elibe fognak kerülni, mert az idő mulik, s a tárgyak naponkint szaporodnak, kézni pedig káros, mert ha jókor hozzá nem fogunk, majd nyakra före leszünk kénytelenek a tárgyakon átszaladni, — pedig e tárgyaktol nemzetünk jövője függ. By.

Eger aug. 15kén. A gyűlés 2ik tárgya kisededovó-intézeti ügy vala. A dolog megértésére egy kissé visszaplantanunk szükséges. Mult évben sikerült nekem Eger polgárit egyesülésre bírni; a mintegy 150 tagot számító egyesület többek között Egerben kisededovó-intézetek felállítását is tűzte czélul. E czél sikerítése itt is, mint mindenütt, a közönség részvételére alapított; az egyesület azonban eszközül lépett fel az ajánlkozó részvét használatára. Hosszas volna itt elősorozni a módokat, mellyek által ez üdvös czélra egy kis pénzösszeg is szerzetetett; ezekről más alkalommal szölandok, most csak annyit

emlité helyek szerin a köz ben k dult, h nossá felszó sület e vég kintet gyede valam lítani. gyáva lyamc tatko: s ner kitalá feláll rezhé Több dolgo ség lá sem? tárgy sel E igen ügyn jobb mint nyi i digi l tőzet kíván ben a senel rész száa hogy díttat rége széto szolá tett. kére mon nem sáva tatn nagy gyol el ne ma; nem zik. lant lehe — hár nek nyo el, — leti zon nek ma hez isk ez i ban hiá fto ren rin köv töl kár tik

említvén, hogy az egyesület kidolgozó 's nyomtatásban közönségesíté azon más helyeken is haszonnal alkalmazott adakozási 's alapítványi pontokat, melyek szerint legalább egy intézet felállíthatását reményli, felszólítván egyszersmind a' közönséget részvételre akkor, midőn majd az aláírási ívek városunk negyedeiben körül hordatnak. Meg kell itt jegyezni, hogy az egyesület oly irányban indult, hogy legalább egy intézetet 6 évig biztosítván és ez alatt az újdonság hasznosságát megismértetvén, reményt táplál a' közönség állandó részvételéhez. A' felszólítás az adakozási pontokkal tehát 1000 példányban kiosztatott; az egyesület azonban czélszerűnek találta városunk előljáróságát pártfogásra megkérni: e' végből a' tanácshoz folyamodott: hogy kegyeskednék nagyobb bizalom tekintetéből azon egyleti küldöttségekhez, melyek az aláírási íveket a' város negyedeiben környeltetni fogják, ön kebléből is tagokat kinevezni; egyszersmind valamely közgyűlés alkalmával az ügyet ajánlván a' közönséget részvételre felszólítani. Ez vala tehát az okfő, mely a' kisdedovó-intézetek ügyét vsi gyűlés tárgyává tette. Azonban nem tudom, mikép történt: a' ns. tanácshoz intézett folyamodás a' közgyűlésbe vitették, és ez által okozott némi félreértések az vitatkozásokat oly mezőre vezették, mi a' folyamodásnak czélja éppen nem vala 's nem is lehetett, t. i. némelyeknek fölülte nagy — ha úgy tetszik — buzgósága kitalálá azt, hogy Egerben számos illy intézetre van szükség 's minthogy ezek felállítására oly tetemes mennyiségű alapítvány kívántatnék, mennyit összeszerelhetni nincs remény; ennél fogva az ügyben fáradozás haszontalan volna. Többilyes előadás után röviden elhatározott válaszolni az egyletnek: hogy dolgozza ki a' szükséges költségek mennyiségét 's terjessze föl, hogy a' közönség láthassa: vajjon ezek földözésire alaptőkét szerezhetni remény lehet é vagy sem? 's ehhez képest intézkedhessék. Elismérem, hogy misem volna üdvös e' tárgyban, mint ha a' kívánt alaptőke megszerelhetnék, mert ekkor együtessel Egerben legalább 12 ovó-intézet örökre megalapítva lenne; a' czél szent, igen jó; de az illy fölülte nagy buzgóság inkább kárára mint javára szolgál az ügynek; 's hiedelmem szerint az egyes. velem együtt azon véleményben van: hogy jobb 100 gyermeket bár egy évig is megőni 's jól nevelni, mint egyet sem; és — mint felebb is mondtam — éppen nem osztózik azon nézetben: hogy ha valamennyi intézetet megalapítani nem lehet, úgy mit se tegyen; ezt bizonyítják még eddigi lépései is, melyekből kitetszik, hogy az egylet jelenben még csak egy intézet megalapítását sem reményli, hanem azt is csak ideiglen ismértetés véget kívánja felállítani, kivevén, ha nem várt részvétel tapasztalna. Illy körülményben a' határozatot én helyenkivülnek látom; a' kérdés csak az volt: „neveztesenek é tagok az érdeklött küldöttségekhez“ 's „felszólíttassék é a' közönség részvételre? ha az egylet kérelmeméltánylást nem nyert, úgy e' határozattal visszaadandó vala, nem pedig közgyűlésbe viendő, melyet csak annyiban illetett: hogy neki az ügy ajánltassék és nem feles számításokkal a' részvételt is elmozdítottassék. Nem akarom én ezt titkos működésnek tulajdonítani, millyenről itt ott régebben sugdosnak, 's mellynek czélja nem kevésbé, mint magát az egyesületet széteszlatni; az eset kétségtelenül az egyesület szándékának némi akadályt szolgált, mi sokban néhány gyűlésvezér iránt nem legjobb véleményt is ébresztett. Én szerfölött sajnálom a' dolgot, 's Eger javáért 's az emberiség nevében kérek mindenkit, ha gyermektelen is, hogy ezen oly szép szavakkal üdvösnek mondott ügyben ne tekintsék csekélységemet, vagy az egyletet; mi dicsőséget nem csak intézetet akarunk; és hisszük, hogy előljáróink buzgó közremunkálással célunkat hamarabb elérjük; de pirulnánk előre bizodalatlanságot mutatni 's részvéttelenség bélyegét sütni egy illy város 20 ezer lakosira, kikre oly nagy lelki földesurak árasztják kegyeiket, kik az érdeklött tárgyban már nagyobb szerű ígéretek is tevének, melyek köztudomásra lételet annak idejében el nem mulasztandó. — Egernek van milliókba került lyceuma, gazdag gymnasiuma; és első nevelő intézetei — úgy szólván — nincsenek; pedig lyceum és gymnasium nem nevel csak tanít; az alap tehát, mellyre legnagyobb szükség van, hiányzik. Egernek pedig nevelés kell és más irányu tanítás; vessünk csak egy pillantást viszonyaira 's gondolkozzunk: Egernek mezőgazdasága nincs, nemis lehet, mert arravaló földje nincs szőlőin kívül; a' bortermesztésnek azonban — főleg a' nehéz egri vörösbor-termesztésnek, jövedője nincs; mi van tehát hátra? müipar és egyedül müipar. Egy müiparos város földmivelő vidéken ennek gyakorlása nélkül is gazdag lehet, de szükséges hogy e' vidék népe bizonyos fokig mivelten legyen; e' fokot azonban még az egri köznép sem igen érte el, Egernek tehát népnövelés kell és müiparos kifejlés mellett ebbeli szorgalom: — ez az miben jövedő boldogságát egyedül keresheti.**) Mi a' népnövelést illeti, Egerben a' város két nemzeti iskolát tart és egy lányiskolát, mellyeknek azonban saját épületjük nincs; az előbbiek tanítói aránylag oly rosszul fizetettek, mint bármely falusi tanítók; a' külvárosokban is vannak olyan falusi-forma iskolák, mellyeket — ha nem csatlakozom — a' földesuraság tart, de ezekhez mérve meglehetősen karban. Müipar-kifejtésre most még itt egyedül a' rajz iskola szolgál, melly szinte zsellér módra van a' lyceumban. Ha képes volnék ez intézet fogyatkozásait leírni 's e' lapok köre engedné, megtenném; így azonban csak azt jegyzem-meg: hogy az intézetben legszükségesebb eszközök is hiányzanak, és tantárgyak gyarapítására alig vagyunk képesek évenként 1—2 ftot költeni. De még ez nem minden; a' tanítónak tizenkét (!) év óta (felsőbbi rendelkezések szerint is öt illető) lakás nem adatik, mi ekkorig mintegy 2000 forintig rövidíté meg; illy körülményben jóllelkel tanítói buzgalmat sem lehetne követelni, annyival kevésbbé valamely az intézetre fordítandó áldozatot várni tőle; és ha 12 évi biztatás mellett csekély jövedelmének egy harmad részbeni károsulása folytonos érzetében is a' tanító ezt megteszi: vajjon nem férkezhetik é keserűség söt gyűlölet is keblébe azok iránt, kiknek a' bajon segíteni nem-

*) E' tárgyról értekezésem olvasható illy című munkámban: „Nézetek a' magyar nemzet műveltségi 's technikai kifejlése tárgyában.“ Budán 1841. Ára 1 f. 30 kr. füze.

**) A' Társalkodóban megkezdett „Egri viszonyok“ című cikkelyeim kereskedési fejezetében nemzeti gazdaság-tan szempontjából körülményesen fogok szólni erről. — Sajnos hogy e' tani eszmék oly nehezen terjednek honunkban, pedig egyedül ez föltételezi helyes irányban előhaladásunkat. Nálunk csak pipa kell és nem könyv, kivált eféle unalmas. J.

csak hivatásuk, hanem kötelességük is volna? 's nincs é joga követelni a' tanítónak kármentesítést? — Valamint kisdedovó-intézeteket, úgy ipar-, real vagy ugynevezett polgári iskolákat sem találhatni Egerben, mi neveli a' hiányokat, mellyek az imént leirt rajz-intézetnek az ipar-kifejlésre hatását gátolják. A' városi polgárság, melly nagy részben átlátni képes már, hogy 12 évi iskoláztatás által szerzett, gyakran utcán sétálhatásból álló uraság, mellyet évekig még önkényesen kell táplálnia, gyermekeiket nem igen boldogítja — érzi a' hiányt és ide 's tova botorkál tanakodva: mit tegyen mesterségre vagy kereskedésre szánt fiával, midőn tapasztalja, hogy „nomina composita“ és „quae maribus“ nem vezetnek célra? és határoz. Egerben van egy pár ugy nevezett német iskola, elévült örmester 's tudja Isten, honnan került tanítókkal; ez az ultimium refugium, ide adatik a' gyermek, hol egy kevés németet, számvetést 's talán levelezést is tanulnia kellene (!) — Érdekeltem a' hiányokat, mellyek kipótlásra várnak; de vajjon, ki merne közgyűlésen illy költséget igénylő dolgokat ajánlani? — pedig ha mindenkinek adójához egy keveset (mi senkit sem ölne-meg) adnának még, a' hiány fedezve volna; 's azon ezer és néhány forintot, mi az érseki adomány által ezenül megkimélte tik, nem lehetne é efelékre fordítani? mi által az adományozónak kétségkívül nagyobb öröm szereztetnék, mint talán ezer forintos arczképpel; de azért mindkettő megtörténhetik. Én úgy vélem, ha eddig adózhatunk tisztai lakásokért, ezután adózhatunk saját javunkért; egy pár forinttal vagy itt ott garassal is kevesebb adó egyikünket sem fog boldogítani; én nem vagyok Wildnerista, de saját jólétünk előmozdításaért azt mondom — adózzunk. Eger polgárin van tehát a' sor: megtéríteni a' szükségét és tenni; hisz e' város polgárai oly szép jogokkal bírnak, kedvezőbbekkel mint bármely kir. városi; — ök dolgaikat önmagok intézhetnék gyűléseiken, ha a' minden előadásra elharogott helyesnél egyebet is szólani elég lelki erővel bírnának. Esmélni kell tehát és tenni illy üdvös irányban és meglátandjuk, hogy földesuraink segéd-kezeiket nem fogják megtagadni ez ügyben. Szép, szabadságot és politikai jogokat kivini 's fentartatásukról gondoskodni; de még ez nem jóllét magában, csak eszköz annak biztosítására; jóllétet csak ipar és szorgalom adand, minek fő eszköze czélszerű nevelés, mi ismét alkalmas intézetek nélkül nem lehetséges. Ezek felállításáról kell tehát gondoskodni, hisz különben is nem messze az idő, midőn ezt törvény fogja parancsolni, 's gondolhatjuk é, hogy korunkban oly törvény létesüljön, melly nem a' köznép javát czélozza? iparkodjunk tehát minjavunkra 's előzzük-meg a' törvényt, úgy is akkor sem fogja érettünk azt más teljesíteni. — E' cikkelyem terjedtsége miatt ezennel egyéb városi újságinkról hallgatok azon egyet kivéve: hogy Daguerre felséges találmánya városunkba is eljutott. Arigoni Gáspár olaszszületésű helybeli óras oly tökélyre vivé illyszerrü fényképeit, hogy — elmondhatom — Marastont haladja. Egy arczképet bár 4—5 személyt ábrázolót 5 pftért készít, mi elég csekély ár. — Rendkívüli szárazság üldöz bennünket, azt mondhatjuk: két hónap óta nem volt esőnk; mezeink, réteink teljesen kiszáradtak, egy szál zöld füvet csak itt ott láthatni, a' gyümölcs mind lehull; a' szőlő azonban még tűrhető karban áll. — Joo János.

[Közelítés a' bányászati törv. hozás sikerésítéséhez.] A' k. kincstár nemcsak lépéseket tett immár egy, a' törvényhozás eleibe terjesztendő bányászati törvénykönyv-terv kidolgozása iránt: hanem azon tervek már ki is dolgoztatott, mégpedig az udvari kamra jóváhagyásából magyar nyelven és éppen azon igen érdemes, és fáradoatlan szorgalmu hazánkfiá által, kitől az említett felszólítások eredtek. Milly uton fog ezen tervezet országgyűlés elibe terjesztve elintéztetni? nem tudatik. Midőn honi bányászoknak az előadott kedvező lépésekhez csak szerencsét kívánunk, azon véleményt látjuk jónak kifejezni, miszerint kívánatos lenne: ha e' kidolgozott tervek a' cameraléban kinevezett országos biztosságnak átadotnék, 's ez azt az 1792-diki deputatio munkálataival együtt vizsgálat alá venné; mert csak a' do loghoz ex asse értőknek legalább illy uton nyeredő befolyásától remélhetni bányászati célirányos törvénykönyv létrehozhatását. — E. H.

Erdélyi országgyűlés. Aug. 16-án a' követek közül többen csakugyan ovást adának be a' közmunkák közös viséletének elve ellen. Azután a' közmunkákat tárgyzó tervek hátralevő részire nézve még a' RR. következőkben állapodtak meg: Minden törvényhatóságban, minden évben, az első gyűlésen, azon évre kívántató közmunkák felől — ide nem értvén az egyes helységek külön szükségéire való közmunkákat — előszámítást adjanak be ezután a' tisztek. Ezen közmunkák mennyisége ott meghatározatván, többre terjeszkedni, 's illetőleg teherviselő egyedeiket tartozásaikon tul erőtetni a' tiszteknek csak rendkívül és oly sürgető esetekben, mellyekkel gyűléstartásra várni nem lehet, és csak úgy lesz szabad, hogy a' helybenhagyás reménye alatti felülrovas összege a' közgyűlési rovatul $\frac{1}{10}$ -ed részét és a' személyektől munkakivétel az alábbi módon megállított és semmi esetre nem nevelhető legnagyobb mennyiséget meg ne haladja, és ez esetekben is az előlegzések az illető személyek következő évi tartozásaiba pontosan betudassanak; hátramaradtságra nézve pedig határozatlik: a) Hogy ezen kirótt napszámok fölslegessége esetében a' lehetségesig arányosan hagyassanak hátra minden közteherviselő személyeken. b) Saját hibájokból hátramaradt személyek tartozásai következő évben minélelőbb 's minden esetre kivétessenek, a' hibájokon kívül hátramaradtak pedig utánpótlás-rane kényszeritessenek. c) A' napszámok aránytalan kivétese körüli tetemes rendtelenségben talált tiszt vagy végrehajtó személy a' hátramaradtságot magáéből pótoljaki, nyilvános részrehajlás esetében pedig azonfelül megvedíjjal is büntetessék legrövidebb uton. Az urbéresék ingyen napszamaik legnagyobb mennyisége, mellyen felül egy év alatt senki semmi esetre nem terhelhetetik, következőleg arányosítottassanak: aa) Igában használt akármimemü marhat tartók köteleztethetnek egy év alatt tenni legfőlebb 6 igás napszámot még pedig a' négy igás marhánál többel bírónégy, — négygyel vagy kevesebbel bírók két marhával. bb) Kiknek igavonómarhajok nincs, de külsőségök vagy mesterségök és kereskedésük után tehetségök az előbbieknél nem csekélyebb, 12 napszámot tenyérrel. cc) Kiknek külsőségök vagy tehetségök legalább felényi mint az előbbieké: 6 napszámot tenyérrel. dd) Kiknek külsőségök igen kevés,

vagy épen semmi's különbeni keresetmódjok is csekély, két napszámot tenyérrel. Továbbá megállítatik, mikint a' közmunkákbeli napszám mennyisége bizonyos részének földesuri robotokbai beszámíttatása következő arányban találjon helyet, hogy minden földesur azon urbéreseinek, kik évenként 52től felüli napszámokat tesznek, az ezekre rótt ingyen közmunkáknak fél részét, azoknak pedig, kiknek uri szolgálata 52, vagy 52től alul 30 nappal kevesebbre nem megyen, az ezekre rótt ingyen közmunkáknak egy harmadát, a' közmunkatétel idejét követő három hónap alatt, robotba beszámítani köteles legyen. — Végre pedig a' r. biztosság közigazgatási osztályára bizatik az is: 1) hogy azon földesurakra nézve, kiknek urbéreseik évenként 30 napnál kevesebb robotot tesznek, dolgozzanak ki az ingyen közmunkákban részesülés mértékéhez alkalmazandó egy igazságos kulcsot, és 2) azokra nézve, kik urbéreiket taksafizetéssel teljesítik, dolgozzék egy tervet, hogy a' földesurak azoknak taksájokból mennyit tudjanak fel azingyen közmunkákrányos részibe. — Ugyancsak aug. 16kán alkoták még az országos RR. a' következő törvényeket: A) Közlakosok személyes föl- és alpereskedhetőségéről. A' H. K. III. 3tik czime jelen cikk által megváltoztatván, ezentul senki sem lesz polgári helyzeténél fogva elrekesztve attól, hogy akárki ellen önszemélyében, akár mint fel- akár mint alperes bármilyen keresetet folytathasson; tehetetlenség tekintetéből a' földesur pártfogó jogához, vagy közvédelemérti folyamodhatás ezutánra is fenmaradván. B) Nememesek birtokképeségéről és végrendekezési jogáról. 1. §. Minden nememesnek joga lesz ezután akármely fekvő jókat szerezni és birni. 2. §. Az urbéresnek mindennemű szerzeményeiről teljes szabadsággal fognak ezután rendelkezhetni, eltöröltetvén az A. C. III. r. 30ik czimének e' részbeni rendszabása. Végrendelet, és egyenes, vagy oldalas vérek nélkül kihalt urbéresnek javaibani örökösödésre nézve egyébiránt a' földesurnak joga továbbra is fenmarad. — C) Földesuri fenytő hatalomról. 1. §. Ha az urbéres a' munka napját megelőző este rendeltetvén szolgálatra: bevehető ok előre jelentése nélkül ki nem állana, vagy szolgálatát kártevőleg teljesítne, és a' helyszíneni ismételt megintésnek sem engedelmességek, a' földesur vagy személyese, minden egy tenyeres napszám helyett, melly elmulasztatott, vagy kártétel miatt a' munka helyéről elküldéssel félbenzakasztatott, 20 p. krt, igaz napszám helyett pedig kétannyit vétethet fel urbéresén készpénzül, vagy vagyonából, helybeli vagy szomszédfalusi hitések elbecsülése nyomán, 's ezenfelül az elmulasztott napszámot is pótlólag kitétetheti és uri szolgálat közben okoztatott kárát is ugyanezen uton 12 m. frt értékeig megtéríttetheti; cselédei által okozott kárért mindig az urbéres gazda levén köteles visszakövetelés fenmaradása mellett eleget tenni. 2. §. Azon urbérest, ki az uri szolgálatra a' hely távolságához képest idejében ki nem áll, a' földesurnak v. személyesének, joga van a' munka helyéről mindannyiszor visszaküldeni, és a' következő napok akármelyikén újból rendeltetni. De a' melly napon dolgozásra elfogadni tetszett, annak késő kiállítás miatt netalán elveszett részeért semmi utánpótlást nem követelhet. Joga lesz azonban az illy késedelmességért, valamint szinten a' hanyagul-dolgozásért is, ismételt megintéseknek nem engedelmességek esetében egy napi fogsággal, ezek többszöri előfordulása esetében legfőlebb három napi fogsággal fenytetni az urbérest. (Folyt.)

Spanyolország.

(Feszültség az angol és spanyol kormány közt. Elegy.) Aston, az angol követ, csak igen ritkán mutatja magát a' politikai társas körökben 's a' londoni spanyol ügyviselő leveleiből kiviláglik, miszerint Peel igen neheztel a' madridi kormányra azon gyöngédtelen kifejezések miatt, mikkel Gonzalez volt miniszter

a' királyné férjválasztási ügyében Marliani követnek válaszolt. Ebből láthatni, hogy a' madridi és londoni udvar nem legbarátságos helyzetben állnak egymás ellenében, valamint a' parisi kormány is folyvást neheztel még Spanyolországra, az ismert illedéki kérdés miatt, melly most is csak azon állapotban van, mellyben Salvandy hagyá Madridból távoztakor. — Zurbanot valamennyi madridi lap keményen gáncsolja keménysége miatt; Cataloniában mindazáltal épen e' bánásmódja legnagyobb népszerűséget szerzett neki, mivel az ottani lakosság álláta, hogy csupán illy rendszabályokkal sikerülhetett neki a' tartományt tökéletesen lecsöndesítnie. —

Anglia.

(Részletek a' királyné élete elleni állítólagos merénnyről.) Londoni újabb hírek szerint azon embert, kit a' windsori palotában elfogtak, Quinlan Johnnak nevezik. Eddigi vallomásából kiviláglik, hogy Maidstoneban (Kent megyében) születék, 's hogy mintegy 40 esztendő és napszám. Már az előtt egy pár nappal is a' palota egyik cselédszobájában lelék őt alva, de akkor minden további bántalom nélkül csak egyszerűn visszautasíták. Elfogatásakor egy ing, egy pár czipe 's vastag bot találtatott nála, de semmi egyéb, a' mi valami gyanura szolgáltatott volna alkalmat. Feleletiből világosan kitetszik, hogy elméje kissé meg van háborodva. Ő ugyanis lordnak képzeli magát, 's azt állítja, hogy a' királynétől olly nyugdíj akar kérni, mellyből rangja szerint kényelmesen élhetne. — A' gyárkerületekben a' nép folyvást zavarog. —

(A' királyné utazási terve.) Edinburgban nagy készüléteket tesznek Viktória királyné elfogadtatására, ki hajón induland oda aug. 29én. Sétahajóját két fregát fogja kalauzolni. Ez első nagyobb útja a' királynénak 's megjegyzésre méltó, hogy míg az angol fejedelmek alig mozdulhatnak, addig alattvalójik az egész világot bekalandozhatják annyiszor, a' mennyiszor nekik tetszik. Edinburg husz év óta nem látta már fejedelmét. IVik Györgyöt ott mulatásakor olly lakomával tisztelék meg a' polgárság, melly 5 ezer font sterlingbe került, 's e' megtiszteltetésnek legszebb oldala tula'donkép az, hogy ezen 5 ezer font sterling még maig sincs kifizetve. IVik Györgynek Scott Walter szolgált hegyi tétjjel (skót pályinkával) Viktória királynénak pedig Buccleuch hg fogja a' hegylakók e' kedvencz italát átnyújtani. — A' dolgozók folyvást zavarganak, 's legközelebb egy lelkesnek azt üzenék, hogy templomában fogják az éjt eltölteni. Jól van, — felele a' lelkes, — de én is elmegyek a' templomba, 's egész éjjel predikálni fogok. E' fenyegetés annyira megijeszté a' zavargókat, hogy inkább szabad ég alatt tölték el az éjszakát. —

Francoziaország.

(Thiers a' baloldallal tökéletesen meghasonlott. Elegy.) Paris, aug. 23d.: „Thiers és Odilon-Barrot közt nyílt meghasonlás tört ki, melly sok és mindenféle beszédre 's okoskodásra szolgál alkalmul a' fővárosban. Soha nem szóoklott még olly nagytűzzel Thiers és soha nem mutatott olly rendkívüli szenvedélyes lelkesülést, mint a' kormányzósági törvényjavaslat vitatásakor, midőn kárhovatását az ellenzékre nyilazá. Szinte magasulni látszék a' szószéken a' kis ember, 's az ékesszólás minden fegyvereit olly hatályosan használta, hogy nem lehet az egész gyűlésben embert látni, kit heves szónoklata egy vagy más értelemben meg nem hatott volna. Egyébiránt Thiers e' változása következtében általánosan hiszik, hogy rövid idő mulva miniszterségbe fog lépni, mellytől Lamartine, ellenkező elvei nyilvánítása miatt, huzamosb időre elesett. — Nemours hg még folyvást Strassburgban tartózkodik. — Orleans herczegnő gyöngédkedik. —

É R T E S I T Ő.

Gőzhajójárás Bécs, Pest és Orsova közt Septemberben:

Pestről Bécsbe indul regg 7 ór.) mindennap
Pestre Bécsből érkezik (este))
Pestről Orsovára indul minden vasárnap és csütörtökön regg. 4 ór.
Pestre Orsováról érkezik minden hétfőn 's pénteken, délelőtt, Ezon mindennapi Gőzhajókon kívül még egy vonatató gőzfahidak szerkezetéről gyakorlati előadások; szobabutorok és díszítvények; plafond-festvények; vas-hámorokhoz legcélszerűbb hengerfűvők; répaczukorgyári műeszközök; szőlőmalom; gőz- és szállítóköcsik, vasutak szerkezet; sa't. Ara 3 ft. pgő Egerben 1-42. **Joo János** rajz-tanító.

EGGENBERGER és fia könyvkereskedésében kapható:

Berzsenyi Dániel összes művei
 Harmadik, kéziratban maradt még nem ismer-
 tekkal bővített kiadás 8ad és 4ed réthben.

közreboesátá meghagyása szerént
Döbrentei Gábor.

8ad rétü kiadás 1ső kötete 2 pfr. és előfizetés a' másodikra 40 pkr. 4ed rétü kiadás első 28 iva megvételkor az egésznek ára leteendő.

RAJZMŰ-JELENTÉS

Mérnökök, építőmesterek 's általában építéskedvelők részére kiadatik a' jelen ízesű 's építész-tanulmányal teljes egyi főegyháznak részletes

RAJZOLATJA

számos réztáblán.

Készen van eddig: I. tábl. A' főegyház homlokzata; II. Helyzete a' földalatti részekkel; III. Alaprajza. A' IVik egy keresztmetszés-rajz a' 3 főoltár tekintetével munka alatt van Egyegy regál-felívre nyomott tábla ára 30 k. pgő. A' 3 tábla átvételekor a' 4iknek ára előre azaz öszvesen 2 pft fizetetik; azontul 30 pkr, a' köv minden átvételkor. Teljes bevégztével a' munkának leírása adatik hozzá. — Ajánlatul elég legyen megemlíteni, hogy a' főegyház Hild József remekműve. A' munka megszerezhető: Debreczenben, Nagy-Károly-

ban, Szabadkán és Szegeden a' rajztanító uraknál; Kassán: Hagen Károly; Temesváron: Polacsek Ignác; Pesten: Eggenberger és Geibel könyvárosok 's ezek által országszerte minden hiteles könyvárosnál. Megrendelhető bérmentes levéllel alulírtnál is, kijelölvén a' helyet, hol a' munka átvétele kívánatik. — Szinte azon helyeken megszerezhető még: Műtadományi Hétil-pok 1838. 26 iv 4-rét, 26 félívén nagyszámu vegyes tárgyi rajzzal, mellyek között kitünőbbek: néhány épület- és ácsmesterségi rajz, különösen ez utóbbiak a' fahidak szerkezetéről gyakorlati előadások; szobabutorok és díszítvények; plafond-festvények; vas-hámorokhoz legcélszerűbb hengerfűvők; répaczukorgyári műeszközök; szőlőmalom; gőz- és szállítóköcsik, vasutak szerkezet; sa't. Ara 3 ft. pgő Egerben 1-42. **Joo János** rajz-tanító.

Budapesti Lánchid.

Miután a' budapesti lánchidhoz megkivántató főépítészerekből a' fa majd egészen, a' kőnek pedig nagy része megszereztetett már; a' munka továbbá mind a' négy ponton, ugymint a' pesti oldalon a' hidőnek és folyam-oszlop-
 nak az ott készen levő két zárgátban, a' budai részen pedig a' két zárgátnak építése lehető legnagyobb serénységgel foly: a' t. cz. részvényesek ezennel felszólítanak, hogy a' második fizetésrészt, száztól huszával, azaz 100 pgő forintot egyegy részvénytől, Pesten a' lánchid-építési hivatalban, (fel-Dunator, 25ik sz. alatti ház, 2ik emelet) legfeljebb folyó évi november 1ső napjáig letenni ne terheltessenek, magokkal hozván vagy beküldvén, a' fizetés feljegyezhetése végett, részvényleveleiket. Az ekkép lefizetendő summától az 5% kamat ugyan a' fenemített fizetési határnaptól fog számíttatni, Pest, september 1jén 1842.

Budapesti Lánchid építési választmány.

LOVAK ÉS JUHOK ÁRVERÉSE.

3) Mélt. gr. Esterházy Mihály gazdaság-igazgatói hivatala közhirül adja, hogy heftőn f. é. september 5kén délelőtti 9 órakor Alsó-Jattón, Ürmény és Érsek Ujvár városok között, Nagy-Szombatrol Pestnek vezető posta-úton Nyitra vármegyében fekvő pusztán, miatagy 60 darab méneshéli különféle koru ló, 's között az angol telivér méneshelő Pericles is, a' többet ígérőnek kész ázetés mellett eladatni fog.

Ugyan azon nap ugyanott még 450 db mustra ürü és 250 db mustra anyajuh árverés útján eladatni fog. Ürményt, aug. 13kán 1842. 3)